

Įprasti Lietuvos politikos dėsniai 2024 m. Seimo rinkimuose

Matas Baltrukevičius

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
National Martynas Mažvydas Library of Lithuania
matas.baltrukevicius@lnb.lt

Santrauka. 2024 m. Seimo rinkimai vyko po ketverių sudėtingų Seimo kadencijos metų. Šalis patyrė ne vieną krizę, pirmą kartą istorijoje buvo įvesta nepaprastoji padėtis, siekiant užkardyti galimas grėsmes, kylančias dėl nelegalių migrantų antplūdžio pasienyje. Praėjusios kadencijos Seimas priėmė Rinkimų kodeksą bei dvi Seimo rinkimų procesui labai aktualias Konstitucijos pataisas. Rinkimuose dalyvavo 1740 kandidatų ir 15 kandidatų sąrašų. Suveikė politinė švytuoklė – daugiausia balsų gavo opozicinė Lietuvos socialdemokratų partija, antroje vietoje liko valdančioji Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai. Į Seimą pateko dvi naujos politinės jėgos, penkių procentų barjero nebeperžengė taip pat dvi partijos, viena jų – Laisvės partija – pratęsė ilgą seriją rinkimų, per kuriuos bent viena valdančioji partija nebepatenka į Seimą. Po rinkimų koaliciją sudarė Lietuvos socialdemokratų partija, politinė partija „Nemuno aušra“ ir Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“, trys parlamentinės partijos pakeitė pirmininkus. Šiame straipsnyje siekiama apžvelgti 2024 m. Seimo rinkimų procesą ir jų rezultatus, remiantis duomenimis išanalizuoti keletą svarbių jų parametrų lyginamajame parlamento rinkimų kontekste.

Reikšminiai žodžiai: Seimas, 2024 m. Seimo rinkimai, naujos partijos.

The Usual Trends of Lithuanian Politics in the 2024 Lithuanian Parliamentary Elections

Abstract. The 2024 Seimas elections was held after four difficult years. For the first time in history, a state of emergency was declared. During the last term, the Seimas adopted the Electoral Code and two amendments to the Constitution that are relevant to the Seimas election process. 1,740 candidates and 15 candidate lists participated in the elections. The opposition Lithuanian Social Democratic Party won the elections, while the ruling Homeland Union–Lithuanian Christian Democrats finished in second place. Two new political forces entered the Seimas, and two parliamentary parties failed to cross the 5% barrier, one of which—the Freedom Party—continued a long series of elections in which at least one ruling party no longer entered the Seimas. After the elections, three parties, the Lithuanian Social Democratic Party, the Dawn of Nemunas and the Union of Democrats For Lithuania, formed the coalition. Three parliamentary parties changed their leadership. This article provides an overview of statistical and other parameters of the 2024 Seimas elections in a comparative context.

Keywords: Seimas, parliamentary elections of 2024, new parties.

2024 m. Seimo rinkimai Lietuvoje vyko pasibaigus daugybe iššūkių pažymėtai kadencijai. COVID-19 pandemija, Baltarusijos režimo suorganizuotas nelegalios migracijos srautas, Kremliaus agresija

Received: 02/05/2025. **Accepted:** 15/05/2025.

Copyright © 2025 Matas Baltrukevičius. Published by the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

prieš Ukrainą ir jos padariniai – pabėgėliai, infliacija, energijos kainų šuolis. Nors tokio konteksto nepriklausomos Lietuvos istorijoje dar nėra buvę, rinkimų rezultatai patvirtino keletą įprastų Lietuvos politikos dėsnių. Pirmą, jokia Vyriausybė nuo pat nepriklausomybės atgavimo neperrenkama. Antra, nuo 2008 m. Seimo rinkimų kaskart bent viena iš mažųjų koalicijos partnerių nebepatenka į Seimą. Trečia, nuo 1996 m. vos kartą į Seimą nepateko nė viena politinė partija, iki šiol niekada nebuvo išrinkta į Seimą.

Straipsnio tikslas – apžvelgti Seimo rinkimų procesą ir rezultatus, išanalizuoti svarbiausius Seimo rinkimų parametrus istoriniame kontekste, patikrinti įprastų Lietuvos politikos „dėsnių“ veikimą ir stebėti potencialiai naujas tendencijas. Pagrindinis metodas – statistinė analizė.

2020–2024 m. Seimo kadencijos kontekstas

Seimo rinkimai Lietuvoje vyko neįprastame kontekste. Pirmą kartą nepriklausomos Lietuvos istorijoje buvo įvesta nepaprastoji padėtis. Kremliaus agresija prieš Ukrainą yra arčiausiai Lietuvos vykstantis karas nepriklausomybės istorijoje. Oficialūs Valstybės sienos apsaugos tarnybos duomenys rodo, kad nuo Baltarusijos sukeltos migracijos krizės pradžios Lietuvos pasieniečiai neleido neteisėtai patekti į šalį 23 395 atėjūnams¹. Dauguma jų – kone pusė – į Lietuvą bandė patekti 2022 metais. 2022 m. kovą pasiektas ir karo pabėgėlių iš Ukrainos pikas – per vieną savaitę atvyko 1861 asmuo². 2022 m. metinė infliacija pasiekė aukščiausią lygį nuo 1996 m. – beveik 20 proc.³ Nors išorinės ir vidinės aplinkybės buvo sudėtingos, jau ketvirtą kadenciją iš eilės ministrų kabinetas išsilaikė per visą kadenciją.

Kiekvienų metų pabaigoje „Baltijos tyrimai“ atlieka gyventojų apklausą – prašoma išskirti svarbiausius metų įvykius Lietuvoje. 2024 m. į tokių įvykių penketuką Lietuvoje iš politikos spektro pateko treji rinkimai (Seimo, Europos Parlamento ir prezidento), svarbiausiais išrinkti Seimo rinkimai⁴. 2023 m. svarbiausiu įvykiu tapo NATO viršūnių susitikimas Lietuvoje (53 proc.), iš politinių aktualijų į penketuką dar pateko savivaldybių tarybų ir merų rinkimai (18 proc.), mokytojų streikas rudenį (7,7 proc.) ir valdančiųjų nesutarimai dėl mokesčių reformos (7,3 proc.)⁵. 2022 m. analogiškoje apklausoje dominavo neigiamą krūvį turintys įvykiai – kainų šuolis (35 proc.), karo Ukrainoje įtaka Lietuvai, migrantų krizė prie Baltarusijos sienos, Lietuvos valdžios ir žmonių pagalba karo pabėgėliams iš Ukrainos bei sumažėjęs sergamumas COVID-19 ir panaikintas galimybių pasas⁶. 2021 m. dėl metų įvykio vardo konkuravo migrantų krizė prie Baltarusijos sienos (65 proc.) ir COVID-19 pandemija (60 proc.). Į penketuką pateko ir masinė vakcinacija, kainų šuolis Lietuvoje bei galimybių paso įvedimas⁷. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiose apklausose respondentai gali pasirinkti keletą įvykių.

¹ Neįleistų neteisėtų migrantų statistika. Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Prieiga per internetą: <https://vsat.lrv.lt/lt/naujienos/neileistu-neteisetu-migrantu-statistika/> [žiūrėta 2025-04-23].

² Karo pabėgėliai iš Ukrainos. Valstybinė duomenų agentūra. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/ukraine-dashboards> [žiūrėta 2025-04-23].

³ Lithuania Inflation Rate 1992–2025. Macrotrends. Prieiga per internetą: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/LTU/lithuania/inflation-rate-cpi> [žiūrėta 2025-04-23].

⁴ Metų žmogaus rinkimuose – absoliutus G. Nausėdos dominavimas, išdygęs R. Žemaitaitis ir duoklė I. Šimonytei. *Lrytas.lt*, 2024 m. gruodžio 27 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2024/12/27/news/metu-zmogaus-rinkimuose-absoliutus-g-nausedos-dominavimas-isdyges-r-zemaitaitis-ir-duokle-i-simonytei-35795052> [žiūrėta 2025-04-23].

⁵ Lietuva išrinko Metų žmones ir įvykius: sąrašas – V. Putinas ir šviesesnės spalvos. *Lrytas.lt*, 2023 m. gruodžio 30 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2023/12/30/news/lietuva-isrinko-metu-zmones-ir-ivykius-sarase-v-putinas-ir-sviesesnes-spalvos-29803507> [žiūrėta 2025-04-23].

⁶ Išrinko Metų žmones ir įvykius: viršūnėje – prezidentai, o daugelis įvykių – su minuso ženklais. *Lrytas.lt*, 2022 m. gruodžio 29 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2022/12/29/news/isrinko-metu-zmones-ir-ivykius-virsuneje-prezidentai-o-daugelis-ivykiu-su-minuso-zenklu-25629682> [žiūrėta 2025-04-23].

⁷ Metų žmogų rinkę lietuviai blaškėsi, bet trečią kartą į viršūnę iškėlė G. Nausėdą: balsų skaičius – iškalbingas. *Lrytas.lt*, 2021 m. gruodžio 30 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/12/30/news/skurdzius-ivertinimus-rinkes-g-nauseda-ir-vel-metus-baigia-virsuneje-populiariausiu-penketuke-i-simonyte-ir-d-grybausk-21896896> [žiūrėta 2025-04-23].

Teisiniai pokyčiai

2024 m. Seimo rinkimai buvo pirmieji įgyvendinus keletą svarbių teisinių pokyčių.

2020–2024 m. Seimo kadencijos metu priimtos dvi svarbios su rinkimų procesu susijusios Konstitucijos pataisos. 2022 m. balandžio 21 d. Seimo priimta Konstitucijos pataisa nuspręsta sumažinti amžiaus ribą ir leisti Seimo nariais rinkti asmenis, kurie rinkimų dieną yra ne jaunesni kaip 21 metų⁸. Už šią pataisą balsavo 101 Seimo narys, prieš – 4, susilaikė 22.⁹

Tą pačią dieną priimta kita Konstitucijos pataisa atvėrė kelią asmenims, pašalintiems iš pareigų per apkaltą, po dešimties metų vėl būti išrinktiems. Už šią Konstitucijos pataisą balsavo 134 Seimo nariai, vienas balsavo prieš¹⁰. Nė vienas iš trijų asmenų, kuriems ši pataisa atvėrė kelią dalyvauti rinkimuose, šia teise nepasinaudojo.

2022 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo Rinkimų kodeksas. Juo Seimo rinkimų tvarka iš esmės nebuvo pakeista, nors keletas svarbių aspektų pakito. Sumažinti rinkimų užstatai, uždrausta koalicijų pavadinimuose vartoti asmenvardžius. Pakeista nugalėtojo nustatymo pirmame ture varžantis vienmandatėje apygardoje tvarka – norint pasiekti pergalę šiame ture reikia gauti bent penktadalį visų apygardos rinkėjų balsų. Pagal Rinkimų kodeksą, užsienio šalyse gyvenantiems lietuviams atsiranda galimybė turėti daugiau negu vieną savo atstovą Seime, priklausomai nuo Pasaulio lietuvių apygardos rinkėjų aktyvumo. Įvesta ir kampanijos reguliavimo pokyčių – atsisakyta draudimo vykdyti kampaniją likus dienai iki rinkimų¹¹.

Kaip ir įprasta, prieš Seimo rinkimus peržiūrėtos vienmنداčių apygardų ribos. 14 iš 70 Lietuvos teritorijoje esančių apygardų nebeatitiko Rinkimų kodekso reikalavimų dėl rinkėjų skaičiaus – septynios tapo per mažos, septynios – per didelės. Net penkios iš septynių per mažų apygardų buvo Aukštaitijos regione. Keturios iš septynių per didelių apygardų buvo Vilniaus regione, dar dvi – Kauno regione. Galiausiai keitėsi 44 apygardų ribos, o 26 liko stabilios. Daugiausia pokyčių – Šiaurės Rytų Lietuvoje ir Vilniaus regione¹².

Politiniai pokyčiai per 2020–2024 m. Seimo kadenciją

Iš 2020 m. Seimo rinkimuose į parlamentą patekusių šešių politinių jėgų ne visos išlaikė savo frakcijas iki kadencijos pabaigos. 2024 m. birželio 18 d. nustojo egzistuoti Darbo partijos frakcija. 2021 m. rugsėjo 10 d. buvo įsteigta ir viena nauja frakcija – Demokratų frakcija „Vardan Lietuvos“. Šios frakcijos atsiradimas yra tiesioginė konflikto Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungoje išdava – dauguma jos narių atėjo būtent iš šios politinės jėgos frakcijos¹³. Daugiau negu dvejus metus (su pertrauka) veikė Lietuvos regionų frakcija, vienijusi skirtingų partijų narius (nuo 2024 m. birželio vadinosi Lietuvos regionų partijos frakcija, nors ne visi nariai priklausė partijai).

Be Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“, tarp 2020 ir 2024 m. Seimo rinkimų buvo įkurta tik viena partija, dalyvavusi 2024 m. Seimo rinkimuose, – „Nemuno aušra“¹⁴.

⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucija. Prieiga per internetą: <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija20220522.htm> [žiūrėta 2025-04-24].

⁹ Priimta Konstitucijos pataisa leis į Seimą kandiduoti nuo 21 metų. Lietuvos Respublikos Seimas. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35435&p_k=1&p_t=280800&p_a=1000&p_kade_id=10 [žiūrėta 2025-04-24].

¹⁰ Seimo narių balsavimo rezultatai. Lietuvos Respublikos Seimas. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=37067&p_k=1&p_kade_id=9&p_ses_id=126&p_fakt_pos_id=-501708&p_bals_id=-45774#balsKlausimas [žiūrėta 2025-04-24].

¹¹ Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo konstitucinis įstatymas. Lietuvos Respublikos Seimas. 2022 m. liepos 19 d. Nr. XIV-1381. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/44e06821075711e-dbf9c72e552dd5bd> [žiūrėta 2025-04-24].

¹² Vienmنداčių rinkimų apygardų ribų pokyčiai. Vyriausioji rinkimų komisija. 2023-11-30. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/documents/10180/786874/Apra%C5%A1as/147306ff-5578-484b-b86d-6c7ebf67b783> [žiūrėta 2025-04-24].

¹³ Ankstesnės kadencijos. Lietuvos Respublikos Seimas. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=40560&p_k=1 [žiūrėta 2025-04-24].

¹⁴ Politinių partijų narių sąrašų informacinės sistemos duomenys apie Lietuvos Respublikos politines partijas ir jų narius. Registrų centras. Prieiga per internetą: <https://www.registrucentras.lt/p/1514> [žiūrėta 2025-04-24].

Laikotarpiu tarp dvejų Seimo rinkimų vyko savivaldos, prezidento ir Europos Parlamento rinkimai. 2023 m. kovo 5 d. vykusiuose savivaldos rinkimuose geriausiai pasirodė Lietuvos socialdemokratų partija: 375 mandatai, 204 029 balsai, atiduoti už partijos kandidatų sąrašus, ir 17 merų postų. Antroje vietoje – Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai: 189 396 balsai, 244 mandatai, tačiau tik penki merų postai. Trečioje vietoje pagal gautus balsus liko Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga: 107 568 balsai, 193 mandatai ir aštuoni merų postai. Už šią partiją daugiau merų postų – devynis – laimėjo Liberalų sąjūdis, gavęs 81 262 balsus ir 144 mandatus.¹⁵

2024 m. gegužės 12 d. vykusiuose prezidento rinkimuose kandidatus kėlė tik keturios politinės partijos. Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai kandidate išklė Ingridą Šimonytę, Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“ – Giedrį Jęglinską, Darbo partija – Andrių Mazuronį, Laisvės partija – Dainių Žalimą. Kiti kandidatai politinių partijų oficialiai nebuvo iškelti, nors kai kurie joms ir priklausė. Iš partijų iškeltų kandidatų tik Ingrida Šimonytė pateko į antrą turą (20,5 proc.), kuriame pralaimėjo Gitanui Nausėdai. Kiti politinių partijų iškelti kandidatai užėmė tris paskutines vietas (6–8). Dainius Žalimas gavo 3,57 proc. balsų, Andrius Mazuronis ir Giedrimas Jęglinskas – po daugiau negu 1 proc. balsų¹⁶.

2024 m. birželio 9 d. vyko Europos Parlamento rinkimai. Juose geriausiai pasirodė Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai, gavę 20,92 proc. balsų ir tris mandatus. Antroje vietoje liko Lietuvos socialdemokratų partija, gavusi 17,36 proc. balsų ir du mandatus. Po vieną atstovą Europos Parlamente turi Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, Laisvės partija, Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“, Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga, Tautos ir Teisingumo sąjunga bei Liberalų sąjūdis¹⁷. Reikia pabrėžti, kad Europos Parlamento rinkimams vykstant atskirai nuo prezidento rinkimų, gerokai smuko aktyvumas – atėjo balsuoti mažiau negu 29 proc. rinkėjų.

Rinkimų kampanija

2024 m. balandžio 9 d. prezidentas Gitanas Nausėda pasirašė dekretą, kuriuo paskelbė, kad Seimo rinkimai vyks 2024 m. spalio 13 d.¹⁸ Balandžio 12 d. prasidėjo rinkimų kampanijos laikotarpis. Liepos 22 d. baigėsi politinės kampanijos dalyvių registracija dalyvauti Seimo rinkimuose. Užsiregistravo 19 politinių partijų. 18 kandidatų išsikėlė patys¹⁹. Rugpjūčio 9 d. baigėsi kandidatų pareiškinių dokumentų pateikimas. Rinkimuose užregistruota dalyvauti 1740 kandidatų, iš jų 1089 vyrai ir 651 moteris (37,4 proc. moterų). Dviejų partijų sąrašuose – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos ir Lietuvos žaliųjų partijos – kandidačių moterų buvo daugiau negu vyrų. Vyriausioji rinkimų komisija pažymėjo, kad būti perrinkti siekia 128 šios kadencijos Seimo nariai, dalyvauja aštuoni merai ir keturi Europos Parlamento nariai. Kandidatų į Seimą amžiaus vidurkis siekė 49 metus ir 4 mėnesius. Vidutinis kandidatų turtas – beveik 166 000 eurų. Seimo rinkimuose kandidatavo 61 teistas asmuo²⁰. Kelioms partijoms sudarius koalicijas, galiausiai Seimo rinkimuose dalyvavo 15 partijų sąrašų (žr. lentelę Nr. 1).

¹⁵ Partijų, komitetų gautų balsų ir mandatų skaičius Lietuvoje. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/savivaldybiu-tarybu-ir-meru-2023/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1304/2/1920/rezultatai/lt/rezultataiSavPartKoalBalsuIrMandSk.html> [žiūrėta 2025-04-24].

¹⁶ Balsavimo rezultatai. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-prezidento/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1504/1/2070/rezultatai/lt/rezultataiPreRezultatai.html> [žiūrėta 2025-04-24].

¹⁷ Balsavimo rezultatai Lietuvoje. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-europos-parlamento/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1546/1/2146/rezultatai/lt/rezultataiEpDaugmVrt.html> [žiūrėta 2025-04-24].

¹⁸ Dėl eilinių Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų. *Lietuvos Respublikos Prezidentas*. 2024-04-09. 1K-1590. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/8cf785e4f6a611ee97d7f4f65208a4ec?positionInSearchResults=4&searchModelUID=6f3f4803-ca12-4fb1-b6db-d30492c56166> [žiūrėta 2025-04-24].

¹⁹ Dalyvauti Seimo rinkimuose VRK registravo 19 partijų. *Vyriausioji rinkimų komisija*, 2024 m. liepos 23 d. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/naujienos/-/content/10180/1/dalyvauti-seimo-rinkimuose-vrk-registravo-19-partiju> [žiūrėta 2025-04-24].

²⁰ VRK sudarė statistinio kandidato į Seimo narius portretą. *Vyriausioji rinkimų komisija*, 2024 m. rugsėjo 5 d. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/naujienos/-/content/10180/3/vrk-sudare-statistinio-kandidato-i-seimo-narius-portreta> [žiūrėta 2025-04-24].

Lentelė Nr. 1

Seimo rinkimuose dalyvavę kandidatų sąrašai

Kandidatų sąrašo numeris	Sąrašo pavadinimas	Sąrašo lyderis
1.	Tautos ir Teisingumo sąjunga	Artūras Orlauskas
2.	Nacionalinis susivienijimas	Vytautas Sinica
3.	Lietuvos socialdemokratų partija	Vilija Blinkevičiūtė
4.	Lietuvos žaliųjų partija	Ieva Budraitė
5.	Lietuvos liaudies partija	Eduardas Vaitkus
6.	Lietuvos regionų partija	Jonas Pinskus
8.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	Aurelijus Veryga
9.	Taikos koalicija	Viktor Uspaskich
10.	Laisvė ir teisingumas	Artūras Zuokas
11.	Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“	Saulius Skvernelis
12.	„Nemuno aušra“	Remigijus Žemaitaitis
13.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	Ingrida Šimonytė
14.	Liberalų sąjūdis	Viktorija Čmilytė-Nielsen
16.	Laisvės partija	Aušrinė Armonaitė
17.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija – Krikščioniškų šeimų sąjunga	Waldemar Tomaszewski

Šaltiniai: *Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenys*. Pastaba: 7 ir 15 numerių partijos nepasirinko, tad jie liko nepanaudoti.

Politinės kampanijos finansavimo šaltiniai Seimo rinkimuose apima politinės organizacijos lėšas, kandidatų lėšas ir fizinių asmenų aukas. Politinės organizacijos rinkimams skiriamos lėšos nėra ribojamos. Kandidatai vienmandatėse apygardose šiuose Seimo rinkimuose kampanijai galėjo paaukoti ne daugiau negu 40 360 eurų (20 vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių (VMDU)), bet tai negalėjo viršyti 20 proc. deklaruotų metinių pajamų ir turimų lėšų. Į šią sumą neskaiciuojamos aukos kitiems politinės kampanijos dalyviams ar partijos nario mokestis. Fiziniai asmenys, nedeklaravę pajamų, kiekvienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui galėjo paaukoti ne daugiau negu 60 eurų (0,03 VMDU). Deklaravusiems ši suma gerokai didesnė – maksimalią 20 180 eurų (10 VMDU) sumą galima paskirti kiekvienam savarankiškam politinės kampanijos dalyviui, bet ne daugiau kaip 10 proc. deklaruotų metinių pajamų²¹.

Atsižvelgiant į partijų programas, pagrindinės Seimo rinkimų kampanijos temos buvo saugumo ir gynybos politika, antrosios pensijų pakopos reforma (pabrėžtina, kad šią temą padiktavo 2024 m. kovo 7 d. Konstitucinio Teismo sprendimas²²), valstybinio (plėtros) banko kūrimas, mokyklų tinklo regionuose išsaugojimo klausimas, eilių sveikatos įstaigose problemos sprendimas, kelių infrastruktūros būklė.

Rinkimų statistika ir rezultatai

2024 m. spalio 13 d. vykusiame pirmame Seimo rinkimų ture dalyvavo 52,06 proc. rinkėjų²³. Tai didžiausias aktyvumo rezultatas nuo 2012 m. Seimo rinkimų (žr. lentelę Nr. 2). Išaugusį rinkėjų aktyvumą

²¹ Politinės kampanijos finansavimo šaltiniai. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/politines-kampanijos-finansavimo-saltiniai-2024-sei> [žiūrėta 2025-04-24].

²² Dėl Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo (2018 m. birželio 28 d. redakcija) 4 straipsnio 8 dalies, 5 straipsnio, 29 straipsnio (su 2022 m. birželio 28 d. pakeitimu) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai. *Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas*. 2024-03-07. KT21-N3/2024. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d1196ff2dcc411eeb876b07461d0ecb9?fwid=dhbb70rkp> [žiūrėta 2025-04-24].

²³ Rinkėjų aktyvumas apygardose. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1544/1/aktyvumas/lt/aktyvumas.html> [žiūrėta 2025-04-24].

galima sieti su dviem faktoriais. Pirma, 2020 m. Seimo rinkimai vyko COVID-19 pandemijos įkarštyje, todėl aktyvumas juose buvo mažesnis. Antra, galima pastebėti augančio aktyvumo tendencijas ir kituose rinkimuose. 2024 m. prezidento rinkimų pirmo turo aktyvumas, siekęs beveik 60 proc., buvo didžiausias nuo pat vykusių 1997 ir 1998 m. sandūroje. Nors savivaldos rinkimuose aktyvumas svyruoja mažiau, 2023 m. savivaldos rinkimuose dalyvauta aktyviausiai per pastaruosius 20 metų – dalyvavo beveik 49 proc. rinkėjų.

Lentelė Nr. 2

Rinkėjų aktyvumas Seimo rinkimuose 1992–2024 m.

Seimo rinkimai	Aktyvumas daugiamandatės apygardos balsavime (proc.)
1992 m.	75,24
1996 m.	52,92
2000 m.	58,63
2004 m.	46,08
2008 m.	48,59
2012 m.	52,93
2016 m.	50,64
2020 m.	47,81
2024 m.	52,20

Šaltiniai: *Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenys*

Vadinamųjų iššvaistytų balsų – atiduotų už partijų, kurios nedalyvavo dalinantis vietas parlamente, sąrašus balsų procentas 2024 m. Seimo rinkimuose siekia 21,83 proc. ir yra didžiausias per pastaruosius šešerius parlamento rinkimus²⁴. Negaliojančių biuletenių skaičius, priešingai, buvo mažiausias per pastaruosius šešerius Seimo rinkimus ir siekė vos 1,93 proc.²⁵

Daugiausia balsų daugiamandatėje apygardoje gavo Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP)²⁶ – 19,32 proc. Antroje vietoje liko Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD), gavę 18 proc. balsų. Trečioje vietoje – viena iš šių rinkimų naujokių – politinė partija „Nemuno aušra“ (PPNA), 14,97 proc. balsų. Į Seimą dar pateko trys partijos – Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“ (DSVL, 9,22 proc.), Liberalų sąjūdis (LS, 7,70 proc.) ir Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 7,02 proc. balsų (LVŽS, jai reikėjo peržengti 7 proc. barjerą, nes sąrašas buvo pripažintas jungtiniu, kadangi jame į Seimą kandidatavo keli kitoms politinėms jėgoms priklausantys kandidatai). Į Seimą nebepateko dvi politinės jėgos, jame dirbusios 2020–2024 m. kadencijoje – Laisvės partija (LP, 4,53 proc.) ir su Taikos koalicija rinkimuose dalyvavusi Darbo partija (DP, 2,2 proc.). Dviejų procentų ribą (svarbi partijos galimybėms ateityje gauti finansavimą iš valstybės biudžeto, tačiau vien Seimo rinkimai visko nelemia, nes svarbūs rezultatai ir savivaldos bei Europos Parlamento rinkimuose) dar peržengė Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga (LLRA-KŠS), Nacionalinis susivienijimas, Lietuvos liaudies partija. Šios ribos nepasiekė Lietuvos regionų partija, Lietuvos žaliųjų sąjunga, Tautos ir Teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai), partija „Laisvė ir teisingumas“²⁷. Į Seimą išrinkti 102 vyrai ir 39 moterys. Kad būtų galima palyginti, pirmame priede pateikti istoriniai partijų, kurios bent kartą per penkerius pastaruosius Seimo rinkimus peržengė partijoms ar koalicijoms taikomą kartelę Seimo rinkimuose 2008–2024 m. laikotarpiu, rezultatai.

²⁴ Jurkynas, M. Change in a Time of Pandemic: the 2020 Parliamentary Elections in Lithuania. *Journal of Baltic Studies*, 2021, Vol. 52:2, p. 269–278.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ Partijų santrumpas pateikiamos antrame priede

²⁷ Balsavimo rezultatai daugiamandatėje apygardoje. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1544/1/2150/rezultatai/lt/rezultataiDaugmVrt.html> [žiūrėta 2025-04-28].

Spalio 13 d. taip pat vyko ir balsavimas vienmandatėse apygardose. Aštuoniose apygardose Seimo nariai buvo išrinkti jau pirmame ture. Po du tokius kandidatus iškėlė LLRA-KŠS ir LSDP, po vieną – TS-LKD, PPNA, LS (straipsnyje pateikiamas partijų pavadinimų santrumpas žr. priede Nr. 2), vienas išrinktas kandidatas išsikėlė pats²⁸.

Spalio 27 d. vyko antras rinkimų turas, po kurio paaiškėjo galutinis mandatų skaičius. Išsami informacija apie pirmo ir antro turų rezultatus pateikta lentelėje Nr. 3.

Lentelė Nr. 3

Partijų 2024 m. Seimo rinkimuose iškrovoti mandatai

Partija	Mandatų skaičius daugiamandatėje rinkimų apygardoje	Pirmame ture laimėjusių vienmandatėse apygardose kandidatų skaičius	Kandidatų, patekusių į antrą turą, skaičius	Pergalių antroose turuose skaičius	Galutinis mandatų skaičius	Vietų pokytis, palyginti su 2020 m. rezultatu
LSDP	18	2	37	32	52	+39
TS-LKD	17	1	33	10	28	-22
PPNA	14	1	13	5	20	Nauja
DSVL	8	0	10	6	14	Nauja
LS	7	1	9	4	12	-1
LVŽS	6	0	10	2	8	-24
LLRA-KŠS	0	2	3	1	3	0
NS	0	0	1	1	1	+1
LT	0	0	2	1	1	0
Išsikėlę patys	0	1	2	1	2	-2
LP	0	0	3	0	0	-13
LRP	0	0	3	0	0	-3

Šaltiniai: Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenys

Rinkimų rezultatų analizė

Lietuvos žemėlapis po Seimų rinkimų nusidažė raudona LSDP spalva. Partija laimėjo daugiamandatės apygardos balsavimą daugelyje Lietuvos savivaldybių, išskyrus Pietryčių Lietuvą, rinkimų apygardose aplink tris didžiuosius Lietuvos miestus, taip pat ir didumoje Žemaitijos²⁹. Nevertinant 2000 ir 2004 m. Seimo rinkimų, kai partija dalyvaudavo koalicijų sudėtyje, LSDP daugiamandatėje apygardoje pasiekė geriausią rezultatą partijos istorijoje. Iki 2024 m. Seimo rinkimų LSDP gana prastus rezultatus pasiekdavo didžiuosiuose miestuose. Pavyzdžiui, Šiauliuose istorškai LSDP pozicijos buvo vienos stipresnių tarp didžiųjų šalies miestų – trys miestui vadovavę merai buvo socialdemokratai. 2004–2012 m. vykusiuose Seimo rinkimuose LSDP kandidatai laimėjo šešias pergalės Šiaulių miesto vienmandatėse apygardose iš devynių, bet nuo to laiko nelaimėjo nė karto. 2019 m. per Europos Parlamento rinkimus atrodė, kad Šiauliai vėl gali būti LSDP tvirtovė, nes partija šiame mieste laimėjo, gavusi 7800 balsų. Tačiau 2020 m. vykusiuose Seimo rinkimuose LSDP Šiauliuose gavo jau mažiau negu 3000 balsų. 2019–2023 m. kadencijoje savivaldybių tarybose Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje LSDP savo atstovų apskritai neturėjo. 2024 m. Seimo rinkimuose vaizdas jau kitoks – visuose penkiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose LSDP kandidatai bent vienoje iš apygardų laimėjo.

²⁸ Vienmandatėse apygardose išrinkti Seimo nariai. Vyriausioji rinkimų komisija. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1544/1/2150/rezultatai/lt/rezultataiVienmIsrinkti.html>. [žiūrėta 2025-04-28].

²⁹ Lietuvos Seimo rinkimų rezultatai. Maps.lt. Prieiga per internetą: <https://rinkimai.maps.lt/rinkimai2024/seimas/> [žiūrėta 2025-04-28].

LSDP atstovavę kandidatai vienmنداčių apygardų antruose turuose nelaimėjo vos penkis kartus. Nestebina, kad antruose turuose pavyko sėkmingai kovoti su buvusių valdančiųjų kandidatais, tačiau didesne sėkme reikėtų laikyti tai, kad vienintelė partija, kurios kandidatai turėjo teigiamą pergalių balansą antruose turuose prieš LSDP, buvo DSVL (trys iš penkių pergalių). Iš viso su konkurentais iš LVŽS, DSVL ir Lietuvos regionų partijos (LRP) antruose turuose socialdemokratų kandidatai kovojo keturiolikoje apygardų. Dešimtyje iš šių apygardų LSDP kandidatams reikėjo konkuruoti su varžovais, kurie jose buvo išrinkti 2020 m. Seimo rinkimuose. Iš viso šiose 14 apygardų LSDP laimėjo 11 mandatų, prieš LSDP kandidatus laimėjo vos du būti perrinkti siekį politikai.

2020 m. LSDP kandidatai laimėjo vos penkiose vienmandatėse apygardose. Dabar vien Kauno teritoriją apimančiose apygardose LSDP laimėjo šešis mandatus iš aštuonių galimų. Beje, jau nuo 2016 m. visuose Seimo rinkimuose daugiausia mandatų gauna partija, kuri dominuoja Kaune. 2016 m. LVŽS ir 2020 m. TS-LKD Kaune nelaimėjo tik vienoje apygardoje.

Kita svarbi tendencija – jau trečiuose Seimo rinkimuose iš eilės laiminti partija pasiekia pusšimčio mandatų ribą, į kurią pirmiausia atveda sėkmė vienmandatėse apygardose. Prieš ketverius metus TS-LKD ne taip ryškiai dominavo vienmandatėse apygardose, bet 27 pergalių pakako pasiekti 50 mandatų. Prieš aštuonerius metus LVŽS rezultatas buvo dar šiek tiek geresnis už šįkart pasiektą socialdemokratų – 54 mandatai, iš jų 35 iškovoti vienmandatėse apygardose. Tai rodo, kad rinkėjai linkę įvertinti partijos pozicijas balsuodami antrame ture.

Gana silpnai antruose turuose pasirodė partijų, kurių sąrašai nepateko į Seimą, kandidatai. LP ir LRP pralaimėjo visose trijose vienmandatėse apygardose, kurių antruose turuose varžėsi, LLRA-KŠS ir „Laisvei ir teisingumui“ antrame ture pavyko laimėti tik po vieną vietą (atitinkamai iš trijų ir dviejų galimų). Išimtis – tik Vytauto Sinicos pergalė Pilaitės–Karoliniškių apygardoje (veikiausiai tai lėmė balsavimas prieš valdančiuosius). Galima daryti prielaidą, kad rinkėjai suvokia, jog pavienio Seimo nario galia parlamente nėra didelė, ir teikia pirmenybę tiems, kurie atstovaus potencialiai stipresnėms frakcijoms ir todėl gali turėti didesnę įtaką.

TS-LKD daugiamandatėje apygardoje gavo 18 proc. ir užėmė antrą vietą. Viena vertus, tai kukliausias rezultatas per pastaruosius trejus Seimo rinkimus. Tačiau tai ir geriausias TS-LKD rezultatas vertinant tik rinkimus, į kuriuos partija žengė turėdama premjero postą. 2000 m. rezultatas buvo blogiausias istorijoje – 8,62 proc. ir vos ketvirta vieta, 2012 m. gauta 15,1 proc. balsų ir užimta trečia vieta. Partija pagal gautus balsus gana nedaug (1,3 proc.) atsiliko nuo LSDP, nors valdė šalį ketverius metus, per kuriuos neišvengta daugybės krizių. Partijos sąrašas buvo populiariausias beveik visose apygardose Vilniuje, Kaune ir aplink šiuos miestus bei dviejose Klaipėdos apygardose.

Po pirmo turo vienmandatėse apygardose TS-LKD jau buvo iškovojo viena vietą Seime ir partijos kandidatai pirmavo 25 iš 33 apygardų, kuriose pasiekė antrus turus. Tačiau antruose turuose TS-LKD laimėjo vos 10 vienmنداčių apygardų. Aštuonios iš 11 pergalių pasiektos Vilniuje arba jo apylinkėse (dar laimėta Kalniečių, Danės ir Pasaulio lietuvių apygardose). Neigiamas antro turo efektas stebėtas ir anksčiau. Vienas ryškiausių pavyzdžių buvo 2016 m. Seimo rinkimai, kuriuose TS-LKD laimėjo vos vienuolikoje vienmنداčių apygardų, nors antruose turuose dalyvavo net 42 TS-LKD kandidatai, iš kurių 21 po pirmo turo pirmavo. 2023 m. savivaldos rinkimuose merais buvo išrinkti tik 5 TS-LKD kandidatai, nors po pirmo turo partija pretendavo į 13 postų.

PPNA daugiamandatėje apygardoje gavo beveik 15 proc. balsų ir pagal šį kriterijų pasiekė geriausią naujos partijos startą Seimo rinkimuose nuo 2008 m. Tautos prisikėlimo partijos laikų. Įgijusi 20 mandatų PPNA pasiekė geriausią naujos partijos rezultatą nuo 2004 m. DP iškovotų 39 mandatų. Partijos sąrašas užėmė pirmą vietą vienuolikoje rinkimų apygardų Žemaitijoje bei Pajūrio regione.

Dažniausiai vienmandatės apygardos nėra palankios naujoms politinėms jėgoms. Į antrus turus pateko 14 PPNA kandidatų. Beveik visi jie savo apygardose gavo mažiau balsų negu jų atstovaujamas sąrašas, tad galima daryti prielaidą, kad būtent partinė priklausomybė, o ne asmeninis kandidatų statusas buvo

svarbiausias faktorius PPNA rinkėjams. Pergales antruose turuose iškovojo 5 PPNA kandidatai, keturi iš jų – prieš buvusios valdančiosios daugumos partijų iškeltus kandidatus.

Kita nauja politinė partija, patekusi į Seimą, – Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“. Šiai politinei jėgai tai buvo rimčiausias testas nuo susikūrimo (faktiškai atskilimo nuo LVŽS). Pavyko gauti daugiau balsų negu LVŽS. Dešimt kandidatų pateko į antrus turus, šeši juose iškovojo pergalės, tačiau du kandidatai nesugebėjo laimėti vienmandatėse apygardose, kuriose buvo iškovoję pergalės 2020 m.

LS šiek tiek pagerino savo 2020 m. rezultatą ir gavo 7,7 proc. balsų. Tiek daugiamandatės apygardos, tiek vienmandatės apygardų rezultatai rodo stiprėjantį partijos palaikymą miestuose. Keletą metų iki tol atrodė, kad LS virsta stipresnes pozicijas regionuose turinčia politine jėga. Nuo tiesioginių merų rinkimų įvedimo savivaldos rinkimuose pagal mandatų skaičių LS visada užima bent ketvirtą vietą, po pastarųjų rinkimų pagal merų skaičių yra antra partija Lietuvoje. 2016 m. Seimo rinkimų vienmandatėse apygardose penkios iš šešių pergalių iškavotos regionuose, 2020 m. – penkios iš septynių. Šiemet trys iš penkių pergalių antruose turuose pasiektos Vilniuje arba Kaune. Šį rezultatą galima sieti ir su fenomenu, kurį žiniasklaida pavadino „agroliberalais“. Tai LS frakcijos narių grupė, 2016–2024 m. pasižymėjusi vertybiniu konservatyvumu. Šį kartą į Seimą perrinkti tik du „agroliberalai“, nors praėjusioje kadencijoje jų skaičiuota penki.

Atsižvelgiant tiek į gautų balsų, tiek į iškavotų mandatų skaičių, LVŽS pasiekė prasčiausią rezultatą nuo 2016 m., kai partija laimėjo Seimo rinkimus. Partija rizikavo nepatekti į Seimą, nes dėl kelių kitų partijų narių kandidatavimo LVŽS sąraše jis buvo laikomas jungtiniu ir jam galiojo 7 proc. barjeras. Partijos kampanija buvo dvilypė – 141 sąrašo numeriu pažymėtas advokatas Ignas Vėgėlė turėjo ir atskirą „Vėgėlės komandos“ interneto puslapį bei kitus komunikacijos kanalus³⁰. Nors į antrą turą pateko 10 LVŽS kandidatų, pergalę šventė tik du. Trys LVŽS kandidatai nesugebėjo laimėti apygardose, kurioms atstovavo 2020–2024 m. Seimo kadencijoje. Į Seimą, be I. Vėgėlės, pateko tik vienas jo „komandos“ narys – Rimas Jonas Jankūnas.

Fiasco patyrė Darbo partija. Jos frakcija Seime nustojo veikti dar 2024 m. birželį, kai teisėsauga paskelbė apie naują tyrimą dėl partijos įkūrėjo Viktoro Uspaskicho veiklos. Nė vienas iš dešimties su DP į Seimą 2020 m. rinkimuose patekusių politikų 2024 m. nekandidavo Taikos koalicijos sąraše. Ši koalicija rinkimuose gavo vos už keturis sąrašus daugiau balsų. Šiuo metu DP nė nebegauna dotacijos iš valstybės biudžeto. Tikėtina, kad partija skaičiuoja paskutinius gyvavimo mėnesius – svarstoma jungtis su kitomis politinėmis jėgomis³¹.

Į Seimą nepateko ir Laisvės partija, tapusi įprasto Lietuvos politikos dėsnių auka, – nuo 2008 m. Seimo rinkimų bent viena valdančiajai koalicijai priklausiusi partija nebepatenka į Seimą. Po 2008 m. Seimo rinkimų taip nutiko dabartinei Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai bei Pilietinės demokratijos partijai, 2012 m. – Liberalų ir centro sąjungai, 2016 m. – Darbo partijai, 2020 m. – Lietuvos lenkų rinkimų akcijai-Krikščioniškų šeimų sąjungai ir dabartinei Lietuvos regionų partijai. Ši tendencija būdinga ne vien tik Lietuvai. Heike Kluver ir Jae-Jae Spoon išskyrė keletą pagrindinių priežasčių, dėl kurių per rinkimus mažosios koalicijos partnerės gali nukentėti. Priklausymas vyriausybei joms suteikia mažiau galios ir privilegijų negu premjero partijai. Įprastai jos turi gana ribotą įtaką koalicijos programai, o vyriausybės pozicija dažnai automatiškai priskiriama visoms ministrų kabinetą sudarančioms partijoms, net jeigu šios tik po didelių kompromisų nusileidžia premjero partijai. Paprastai mažosioms partnerėms pavyksta įgyvendinti nedidelę dalį programos ir jos gauna gerokai mažiau žiniasklaidos dėmesio negu premjero partija³².

³⁰ Komanda. *IgnasVegele.lt*. Prieiga per internetą: <https://www.ignasvegele.lt/komanda/> [žiūrėta 2025-04-29].

³¹ Majauskaitė, R. Į Seimą nepatekė „darbiečiai“ ir toliau svarsto susijungti su kita politine jėga. *LRT*, 2025 m. balandžio 13 d. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2535821/i-seima-nepateke-darbieciai-ir-toliau-svarsto-susijungti-su-kita-politine-jega?srsId=AfmBOoqXcvSrC_J1LauzWpi06EAXVwXX6l5uL89lcEh4F_UUHavjLI96m [žiūrėta 2025-04-29].

³² Kluver, H.; Spoon, J. J. Helping or Hurting? How Governing as a Junior Coalition Partner Influences Electoral Outcomes. *The Journal of Politics*, 2020, Vol. 82 (4), p. 1231–1242.

Ainė Ramonaitė savo tyrime, atliktame po 2020 m. Seimo rinkimų, nustatė, kad LP 2020 m. buvo populiariausia tarp asmenų nuo 18 iki 34 metų – jauniausios rinkėjų grupės³³. Mažvydas Jastramskis atkreipė dėmesį, kad 2024 m. Seimo rinkimuose atotrūkis tarp jaunimo aktyvumo ir bendro rinkėjų aktyvumo buvo gerokai didesnis negu 2020 m. ir siekė net 16,4 proc. punkto. Be to, svarbus faktorius 2020 m. buvo ir LP kaip partijos naujumas, o po ketverių metų valdžioje dinamika jau kitokia³⁴.

Šiuose Seimo rinkimuose pasitvirtino įprasta Lietuvos politikos taisyklė – valdančiuosius rinkėjai baudžia. Tai dalis regioninio fenomeno – „hiperatskaitomybės“, būdingos Rytų ir Vidurio Europai, kai per rinkimus baudžiamos net ir vyriausybės, pasiekusios neblogų ekonominių rezultatų³⁵. Vienintelis premjeras Lietuvos istorijoje, likęs savo poste po Seimo rinkimų, buvo Algirdas Mykolas Brazauskas. Tačiau tai buvo ne rinkimų rezultatų, bet sėkmingų derybų dėl koalicijos sudarymo išdava.

Valdančiosios koalicijos partijos per 2024 m. Seimo rinkimus, palyginti su 2020 m., prarado 10,2 proc. balsų. Premjero postą turėjusi TS-LKD – 6,9 proc. balsų. 2020 m. premjero postą iki Seimo rinkimų turėjusi LVŽS prarado 4,1 proc. balsų, bendro koalicijos praradimų procento apskaičiuoti neįmanoma, nes kadencijos pradžioje koalicijoje dirbę socialdemokratai išgyveno skilimą. 2016 m. Seimo rinkimuose valdančiosios koalicijos partijos kartu sudėjus prarado net 21,1 proc. balsų, premjero postą turėję socialdemokratai – 4 proc. Tad tendencijos 2024 m. išliko gana panašios į ankstesnių Seimo rinkimų, tačiau bendrai koalicijos balsų prarasta mažiau³⁶.

Pasitvirtino ir dar viena taisyklė – politikos naujokai sulaukia pasitikėjimo avansu. Nuo pat 1996 m. kiekvienuose Seimo rinkimuose bent viena naujai įkurta partija patenka į Seimą, vienintelė išimtis – 2016 m. (žr. lentelę Nr. 4). Tačiau ir tada ši tendencija iš dalies pasitvirtino – į Seimą po aštuonerių metų pertraukos grįžo LVŽS, paskutinį kartą į Seimą patekusi dar su kitu pavadinimu, sąrašė buvo vos keli partijos senbuviai. Daugiau negu 6 proc. balsų gavo ir Antikorupcinė koalicija, sudaryta iš Lietuvos centro partijos ir Lietuvos pensininkų partijos, kurios iki tol būdavo toli iki patekimo į Seimą. Tad nors techniškai tai ir nebuvo naujos politinės jėgos, jų sėkmę taip pat bent iš dalies galima paaiškinti naujumo efektu.

Lentelė Nr. 4

Įkurtos naujos partijos, patekusios į Seimą, ir jų gautų balsų skaičius 1996–2024 m.

Rinkimų metai	Naujos partijos, patekusios į parlamentą	Bendras jų gautų balsų skaičius, proc.
1996 m.	Tėvynės sąjunga	29,8
2000 m.	Naujoji sąjunga	19,6
2004 m.	Darbo partija, „Tvarka ir Teisingumas“	39,8
2008 m.	Tautos prisikėlimo partija, Liberalų sąjūdis	20,8
2012 m.	Drąsos kelias	8
2016 m.	–	–
2020 m.	Laisvės partija	9,1
2024 m.	„Nemuno aušra“, Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“	24,2

Šaltiniai: Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenys

Pirmą kartą nuo 2008 m. Seimo rinkimų į parlamentą pateko dvi naujos politinės jėgos. Jų bendras gautų balsų skaičius yra trečias didžiausias istorijoje ir didžiausias nuo 2008 m. (žr. priedą Nr. 1). Tačiau

³³ Ramonaitė, A. Laisvės partijos fenomenas: naujumo efektas ar naujos vertybinės takoskyros pradžia? *Politologija*, 2021, Vol. 2 (102), p. 8–37.

³⁴ Jastramskis, M. Kodėl nepasisekė Laisvės partijai? *Delfi*, 2024 m. spalio 24. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/mazvydas-jastramskis-kodel-nepasiseke-laisves-partijai-120059782> [žiūrėta 2025-04-29].

³⁵ Jastramskis, M.; Kuokštis, V.; Baltrukevičius, M. Retrospective Voting in Central and Eastern Europe: Hyper-accountability, Corruption or Socio-economic Inequality? *Party Politics*. 2021, Vol. 27 (4), p. 667–679.

³⁶ Skaičiuoti partijų, priklausiusių koalicijai Seimo rinkimų kampanijos pradžioje, rezultatai.

reikia atkreipti dėmesį į tai, kad Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“ jau turėjo savo atstovų praėjusios kadencijos Seime, nors rinkimuose ir nebuvo dalyvavusi.

Derybos dėl koalicijos ir kiti svarbiausi porinkiminiai įvykiai

Jau po pirmo rinkimų turo imta kalbėti apie būsimos koalicijos kontūrus. LSDP pirmininkė Vilija Blinkevičiūtė prakalbo, kad koalicijoje norėtų matyti DSVL ir LVŽS. Saulius Skvernelis spaudos konferencijoje pabrėžė, kad vietoj LVŽS norėtų koalicijoje matyti Liberalų sąjūdį³⁷. Nors po antro rinkimų turo derybos buvo pradėtos tik su DSVL ir LVŽS, į konsultacijas pakviesta ir „Nemuno aušra“ bei Liberalų sąjūdis³⁸.

Galiausiai koalicijos sutartį lapkričio 11 d. pasirašė socialdemokratai, „Nemuno aušra“ ir Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“. Svarbiausi Vyriausybės formavimo momentai buvo du. Pirmia, nuo savo priešrinkiminio pažado vadovauti Vyriausybei atsitraukė tuometinė LSDP pirmininkė Vilija Blinkevičiūtė. Antra, prezidentas pareiškė, kad „Nemuno aušra“ į ministrų kabinetą turės deleguoti nepartinius ministrus.

Lapkričio 21 d. Seimas Gintautą Palucką patvirtino premjeru. 88 Seimo nariai balsavo už, 34 – prieš, susilaikė 6 parlamentarai³⁹. Gruodžio 4 d. Gitanas Nausėda pasirašė dekretą dėl Vyriausybės sudėties, kuriuo patvirtino dvyliką iš keturiolikos ministrų: nepatvirtinti aplinkos ir teisingumo ministrai (abu kandidatus siūlė PPNA)⁴⁰. Gruodžio 11 d. dekretas pakeistas nurodant visą ministrų kabineto sudėtį⁴¹. Gruodžio 12 d. Seimas patvirtino Vyriausybės programą – 85 balsai už, 14 balsų prieš, 28 parlamentarai susilaikė⁴². 2025 m. kovo 12 d. ministrų kabinetas pritarė Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planui.

Premjero postas ir devynios ministerijos atiteko socialdemokratams, trys ministerijos – „Nemuno aušrai“, dvi – demokratams. PPNA atsižvelgė į prezidento poziciją, kad jų deleguojami ministrai turi būti nepartiniai. Du iš devynių LSDP deleguotų ministrų taip pat yra nepartiniai: sveikatos apsaugos ir užsienio reikalų. Keturi iš 14 ministrų postų atiteko moterims. Visos ministrų kabineto moterys deleguotos socialdemokratų.

Koalicijoje dirba 86 iš 141 Seimo nario. Seimo pirmininko postas atiteko DSVL. Saulius Skvernelis yra pirmasis Seimo pirmininkas, kuris juo buvo išrinktas atstovaudamas tik trečiai pagal dydį valdančiosios koalicijos partnerei – sulaužyta ilgametė tradicija, kad postas atitenka antrai didžiausiai koalicijos narei (arba didžiausiai, jeigu disproporcijos tarp turimų mandatų labai didelės).

Rinkimų rezultatai padarė ir partijų lyderystės pokyčių. Jau spalio 28 d. Gabrielius Landsbergis paskelbė atsisakantis Seimo nario mandato, besitraukiantis iš TS-LKD pirmininko pareigų ir darantis politinės karjeros pertrauką. 2025 m. vasario 9 d. naujuoju pirmininku išrinktas Laurynas Kasčiūnas.

2024 m. lapkričio 3 d. apie atsistatydinimą pranešė Laisvės partijos pirmininkė Aušrinė Armonaitė. Lapkričio 30 d. naujuoju pirmininku išrinktas Tomas Vytautas Raskevičius.

³⁷ V. Blinkevičiūtė tikisi koalicijos iš trijų partijų; S. Skvernelis joje norėtų matyti ne „valstiečius“, o Liberalų sąjūdį. *Verslo žinos*, 2024 m. spalio 14 d. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2024/10/14/i-seima-pagal-sarasus-pateko-6-partijos-konservatoriai-visiskai-prisivijo-socdemus-valstieciai-jame--tik-per-plauka> [žiūrėta 2025-04-30].

³⁸ Jakučionis, S. Paluckas: kitą savaitę bus aiškus ministerijų pasidalinimas tarp valdančiųjų partijų. *LRT*, 2024 m. spalio 31 d. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2402574/paluckas-kita-savaite-bus-aiskus-ministeriju-pasidalinimas-tarp-valdanciuju-partiju?srsltid=AfmBOoqH047lrO8iGnuH7KxA_Kr9vvf77M-xPPiFPbUmEe7BXIN_xqzx. [žiūrėta 2025-04-30].

³⁹ Seimo narių balsavimo rezultatai. *Lietuvos Respublikos Seimas*. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=37067&p_k=1&p_a=sale_klaus_stad&p_moment=20241121&p_kl_stad_id=-95761 [žiūrėta 2025-04-30].

⁴⁰ Dekretas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudėties. *Lietuvos Respublikos Prezidentas*. 2024-12-04. 1K-173. Prieiga per internetą: <https://lrp.lt/data/public/uploads/2024/12/2024-12-04-nr.-1k-173.pdf> [žiūrėta 2025-04-30].

⁴¹ Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento 2024 m. gruodžio 4 d. dekreto Nr. 1K-173 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudėties“ pakeitimo. *Lietuvos Respublikos Prezidentas*. 2024-12-11. 1K-178. Prieiga per internetą: <https://lrp.lt/data/public/uploads/2024/12/2024-12-11-nr.-1k-178.pdf> [žiūrėta 2025-04-30].

⁴² Seimo narių balsavimo rezultatai. *Lietuvos Respublikos Seimas*. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=37067&p_k=1&p_kade_id=10&p_ses_id=139&p_fakt_pos_id=-502006&p_bals_id=-54672#balsKlausimas [žiūrėta 2025-04-30].

Lapkričio 6 d. Jonas Pinskus pasitraukė iš LRP pirmininko pareigų. Po penkių dienų politikas iš partijos buvo pašalintas, nors ir pranešė persigalvojęs dėl pasitraukimo. Gruodžio 23 d. naująja pirmininke buvo išrinkta Giedrė Pavasarytė.

2025 m. vasario 25 d. V. Blinkevičiūtė paskelbė nebesieksianti būti LSDP pirmininke pasibaigus dvejų metų kadencijai. Balandžio 26 d. nauju partijos pirmininku išrinktas Gintautas Paluckas.

Po Seimo rinkimų Ramūnas Karbauskis inicijavo neeilinius LVŽS pirmininko rinkimus. 2025 m. kovo 1 d. politikas paskelbė apie pasitraukimą iš aktyvios politikos (po šešių dienų pasitraukė iš LVŽS), o naujuoju pirmininku išrinktas Aurelijus Veryga.

Išvados

2024 m. Seimo rinkimuose pergalę iškovojo opozicinė Lietuvos socialdemokratų partija, taip patvirtindama įprastą Lietuvos politikos taisyklę – buvę valdantieji neperrenkami. 52 vietas iškovoję socialdemokratai suformavo valdančiąją koaliciją su politine partija „Nemuno aušra“ ir Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“. Koalicijai priklauso 86 parlamentarai – tvirta trijų penktadalių dauguma. Taigi valdantieji be opozicijos pagalbos gali keisti konstitucinius įstatymus.

Pasitvirtino ir dar dvi įprastos Lietuvos politikai tendencijos. Viena iš buvusios valdančiosios koalicijos partnerių – Laisvės partija neperžengė penkių procentų barjero. Išliko ir piliečių trauka naujoms politinėms jėgoms. Pirmą kartą nuo 2008 m. Seimo rinkimų į parlamentą pateko net dvi naujos politinės jėgos – politinė partija „Nemuno aušra“ ir Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“. Jų bendras gautų balsų skaičius yra trečias geriausias naujų partijų rezultatas istorijoje ir geriausias nuo 2008 m.

Tad šie rinkimai didelių netikėtumų Lietuvos politiniame lauke nelėmė. Rezultatai buvo gana panašūs į sociologinių apklausų prognozes, vėl suveikė politinė švytuoklė. Pagal daugelį statistinių metrikų, šie Seimo rinkimai buvo gana įprasti, išskirti galima pozityvią tendenciją dėl ūgtelėjusio rinkėjų aktyvumo.

Šaltiniai ir literatūra

Ankstesnės kadencijos. *Lietuvos Respublikos Seimas*. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=40560&p_k=1 [žiūrėta 2025-04-24].

Balsavimo rezultatai daugiamentatėje apygardoje. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1544/1/2150/rezultatai/lt/rezultataiDaugmVrt.html> [žiūrėta 2025-04-28].

Balsavimo rezultatai Lietuvoje. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-europos-parlamento/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1546/1/2146/rezultatai/lt/rezultataiEpDaugmVrt.html> [žiūrėta 2025-04-24].

Balsavimo rezultatai. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-prezidento/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1504/1/2070/rezultatai/lt/rezultataiPreRezultatai.html> [žiūrėta 2025-04-24].

Dalyvauti Seimo rinkimuose VRK registravo 19 partijų. *Vyriausioji rinkimų komisija*, 2024 m. liepos 23 d. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/naujienos/-/content/10180/1/dalyvauti-seimo-rinkimuose-vrk-registravo-19-partiju> [žiūrėta 2025-04-24].

Dekretas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudėties. *Lietuvos Respublikos Prezidentas*, 2024-12-04. 1K-173. Prieiga per internetą: <https://lrp.lt/data/public/uploads/2024/12/2024-12-04-nr.-1k-173.pdf> [žiūrėta 2025-04-30].

Dėl eilinių Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų. *Lietuvos Respublikos Prezidentas*, 2024-04-09. 1K-1590. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/8cf785e4f6a611ee97d7f4f65208a4ec?positionInSearchResults=4&searchModelUUID=6f3f4803-ca12-4fb1-b6db-d30492c56166> [žiūrėta 2025-04-24].

Dėl Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo (2018 m. birželio 28 d. redakcija) 4 straipsnio 8 dalies, 5 straipsnio, 29 straipsnio (su 2022 m. birželio 28 d. pakeitimu) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai. *Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas*, 2024-03-07. KT21-N3/2024. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d1196ff2dcc411eeb876b07461d0ecb9?jfwid=dhbb70rkp> [žiūrėta 2025-04-24].

- Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento 2024 m. gruodžio 4 d. dekreto Nr. 1k-173 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudėties“ pakeitimo. *Lietuvos Respublikos Prezidentas*. 2024-12-11. 1K-178. Prieiga per internetą: <https://lrp.lt/data/public/uploads/2024/12/2024-12-11-nr.-1k-178.pdf> [žiūrėta 2025-04-30].
- Išrinko Metų žmones ir įvykius: viršūnėje – prezidentai, o daugelis įvykių – su minuso ženklu. *Lrytas.lt*, 2022 m. gruodžio 29 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2022/12/29/news/isrinko-metu-zmones-ir-ivykius-virsuneje-prezidentai-o-daugelis-ivykiu-su-minuso-zenklu-25629682> [žiūrėta 2025-04-23].
- Karo pabėgėliai iš Ukrainos. *Valstybinė duomenų agentūra*. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/ukraine-dashboards> [žiūrėta 2025-04-23].
- Komanda. *IgnasVegele.lt*. Prieiga per internetą: <https://www.ignasvegele.lt/komanda/> [žiūrėta 2025-04-29].
- Lietuva išrinko Metų žmones ir įvykius: sąrašė – V. Putinas ir šviesesnės spalvos. *Lrytas.lt*, 2023 m. gruodžio 30 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2023/12/30/news/lietuva-isrinko-metu-zmones-ir-ivykius-sarase-v-putinas-ir-sviesesnės-spalvos-29803507> [žiūrėta 2025-04-23].
- Lietuvos Respublikos Konstitucija*. Prieiga per internetą: <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija20220522.htm> [žiūrėta 2025-04-24].
- Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo konstitucinis įstatymas. *Lietuvos Respublikos Seimas*. 2022 m. liepos 19 d. Nr. XIV-1381. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legislation/lt/TAD/44e06821075711edbf9c72e552dd5bd> [žiūrėta 2025-04-24].
- Lietuvos Seimo rinkimų rezultatai. *Maps.lt*. Prieiga per internetą: <https://rinkimai.maps.lt/rinkimai2024/seimas/> [žiūrėta 2025-04-28].
- Lithuania Inflation Rate 1992–2025. *Macrotrends*. Prieiga per internetą: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/LTU/lithuania/inflation-rate-cpi> [žiūrėta 2025-04-23].
- Metų žmogaus rinkimuose – absoliutus G. Nausėdos dominavimas, išdygęs R. Žemaitaitis ir duoklė I. Šimonytei. *Lrytas.lt*, 2024 m. gruodžio 27 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2024/12/27/news/metu-zmogaus-rinkimuose-absoliutus-g-nausedos-dominavimas-isdyges-r-zemaitaitis-ir-duokle-i-simonytei-35795052> [žiūrėta 2025-04-23].
- Metų žmogų rinkę lietuviai blaškėsi, bet trečią kartą į viršūnę iškėlė G. Nausėdą: balsų skaičius – iškalingas. *Lrytas.lt*, 2021 m. gruodžio 30 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/12/30/news/skurdzius-ivertinimus-rinkes-g-nauseda-ir-vel-metus-baigia-virsuneje-populiariausiu-penketuke-i-simonyte-ir-d-grybausk-21896896> [žiūrėta 2025-04-23].
- Neįleistų neteisėtų migrantų statistika. *Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos*. Prieiga per internetą: <https://vsat.lrv.lt/lt/naujienos/neileistu-neteisetu-migrantu-statistika/> [žiūrėta 2025-04-23].
- Partijų, komitetų gautų balsų ir mandatų skaičius Lietuvoje. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/savivaldybiu-tarybu-ir-meru-2023/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1304/2/1920/rezultatai/lt/rezultataiSavPartKoalBalsuIrMandSk.html> [žiūrėta 2025-04-24].
- Politinės kampanijos finansavimo šaltiniai. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/politines-kampanijos-finansavimo-saltiniai-2024-sei> [žiūrėta 2025-04-24].
- Politinių partijų narių sąrašų informacinės sistemos duomenys apie Lietuvos Respublikos politines partijas ir jų narius. *Registru centras*. Prieiga per internetą: <https://www.registrucentras.lt/p/1514> [žiūrėta 2025-04-24].
- Priimta Konstitucijos pataisa leis į Seimą kandidatuoti nuo 21 metų. *Lietuvos Respublikos Seimas*. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35435&p_k=1&p_t=280800&p_a=1000&p_kade_id=10 [žiūrėta 2025-04-24].
- Rinkėjų aktyvumas apygardose. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1544/1/aktyvumas/lt/aktyvumas.html> [žiūrėta 2025-04-24].
- Seimo narių balsavimo rezultatai. *Lietuvos Respublikos Seimas*. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=37067&p_k=1&p_kade_id=98&p_ses_id=126&p_fakt_pos_id=-501708&p_bals_id=-45774#balsKlausimas [žiūrėta 2025-04-24].

- Seimo narių balsavimo rezultatai. *Lietuvos Respublikos Seimas*. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=37067&p_k=1&p_a=sale_klaus_stad&p_moment=20241121&p_kl_stad_id=-95761 [žiūrėta 2025-04-30].
- Seimo narių balsavimo rezultatai. *Lietuvos Respublikos Seimas*. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=37067&p_k=1&p_kade_id=10&p_ses_id=139&p_fakt_pos_id=-502006&p_bals_id=-54672#bal-sKlausimas [žiūrėta 2025-04-30].
- V. Blinkevičiūtė tikisi koalicijos iš trijų partijų; S. Skvernelis joje norėtų matyti ne „valstiečius“, o Liberalų sąjūdį. *Verslo žinios*, 2024-10-14. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2024/10/14/i-seima-pagal-sarasus-pateko-6-partijos-konservatoriai-visiskai-prisivijo-socdemus-valstieciai-jame--tik-per-plauka> [žiūrėta 2025-04-30].
- Vienmنداčių rinkimų apygardų ribų pokyčiai. *Vyriausioji rinkimų komisija*. 2023-11-30. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/documents/10180/786874/Apra%C5%A1as/147306ff-5578-484b-b86d-6c7ebf67b783> [žiūrėta 2025-04-24].
- Vienmandatėse apygardose išrinkti Seimo nariai. *Vyriausioji rinkimų komisija*. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/2024-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/1544/1/2150/rezultatai/lt/rezultataiVienmIsrinkti.html> [žiūrėta 2025-04-28].
- VRK sudarė statistinio kandidato į Seimo narius portretą. *Vyriausioji rinkimų komisija*, 2024 m. balandžio 5 d. Prieiga per internetą: <https://www.vrk.lt/naujienos/-/content/10180/3/vrk-sudare-statistinio-kandidato-i-seimo-narius-portreta> [žiūrėta 2025-04-24].
- Jakučionis, Saulius. Paluckas: kitą savaitę bus aiškus ministerijų pasidalinimas tarp valdančiųjų partijų. *LRT*, 2024 m. spalio 31 d. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2402574/paluckas-ki-ta-savaite-bus-aiskus-ministeriju-pasidalinimas-tarp-valdanciuju-partiju?srsId=AfmBOoqH047lrO8iGnuH-7KxA_Kr9vvf77M-xPPiFPbUmEe7BXIN_xqzx [žiūrėta 2025-04-30].
- Jastramskis, Mažvydas; Kuokštis, Vytautas; Baltrukevičius, Matas. Retrospective Voting in Central and Eastern Europe: Hyper-accountability, Corruption or Socio-economic Inequality? *Party Politics*. 2021, Vol. 27 (4), p. 667–679. <https://doi.org/10.1177/1354068819880320>
- Jastramskis, Mažvydas. Kodėl nepasisekė Laisvės partijai? *Delfi*, 2024 m. spalio 24 d. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/mazvydas-jastramskis-kodel-nepasiseke-laisves-partijai-120059782> [žiūrėta 2025-04-29].
- Jurkynas, Mindaugas. Change in a Time of Pandemic: the 2020 Parliamentary Elections in Lithuania. *Journal of Baltic Studies*, 2021, Vol. 52 (2), p. 269–278. <https://doi.org/10.1080/01629778.2021.1901754>
- Kluver, Heike; Spoon, Jae Jae. Helping or Hurting? How Governing as a Junior Coalition Partner Influences Electoral Outcomes. *The Journal of Politics*, 2020, Vol. 82 (4), p. 1231–1242. <https://doi.org/10.1086/708239>
- Majauskaitė, Raminta. Į Seimą nepatekė „darbiečiai“ ir toliau svarsto susijungti su kita politine jėga. *LRT*, 2025 m. balandžio 13 d. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2535821/i-seima-nepateke-darbieciai-ir-toliau-svarsto-susijungti-su-kita-politine-jega?srsId=AfmBOoqXcvSrC_J1LauzWpi06EAXVwXX-6l5uL89lcEh4F_UUHavjLl96m [žiūrėta 2025-04-29].
- Ramonaitė, Ainė. Laisvės partijos fenomenas: naujumo efektas ar naujos vertybinės takoskyros pradžia? *Politologija*, 2021, Vol. 2 (102), p. 8–37. <https://doi.org/10.15388/Polit.2021.102.1>

Priedas Nr. 1**Partijų, kurių sąrašai bent kartą nuo 2008 m. laimėjo mandatus Seimo rinkimuose, rezultatai 2008–2024 m. Seimo rinkimuose**

Partija	Rezultatas 2008 m., proc.	Rezultatas 2012 m., proc.	Rezultatas 2016 m., proc.	Rezultatas 2020 m., proc.	Rezultatas 2024 m., proc.
TS-LKD	19,7	15,1	21,7	24,9	18
TPP	15,1	–	–	–	–
TT	12,7	7,3	5,3	–	–
LSDP	11,7	18,4	14,4	9,3	19,3
DP	9	19,8	4,7	9,4	2,2
LS	5,7	8,6	9,1	6,8	7,7
LT	5,3	2,1	2,1	2,0	0,8
DK	–	8	0,3	1,1	–
LLRA-KŠS	4,8	5,8	5,5	4,8	3,9
LVŽS	3,7	3,9	21,5	17,4	7
LP	–	–	–	9,1	4,5
PPNA	–	–	–	–	15
DSVL					9,2

Šaltiniai: Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenys

Straipsnyje vartojamos partijų pavadinimų santrumpos

- DK – „Drąsos kelias“
- DP – Darbo partija (2008 ir 2024 m. Seimo rinkimuose dalyvavo koalicijose, pateikiamas koalicijų pasiektas rezultatas)
- DSVL – Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“
- LLRA-KŠS – Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga
- LP – Laisvės partija
- LRP – Lietuvos regionų partija
- LS – Liberalų sąjūdis
- LSDP – Lietuvos socialdemokratų partija
- LT – „Laisvė ir teisingumas“ (iki 2014 m. Liberalų ir centro sąjunga, iki 2020 m. Lietuvos laisvės sąjunga)
- LVŽS – Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga
- NS – Nacionalinis susivienijimas
- PPNA – „Nemuno aušra“
- TPP – Tautos prisikėlimo partija
- TS-LKD – Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai
- TT – „Tvarka ir Teisingumas“